

ERGENLERİN MÜZİKAL PERFORMANS KAYGILARI İLE AİLELERİNİN BEKLENTİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ*

Nurcan BAHADIR¹, Özcan ÖZBEK²

ÖZ

Bu araştırmada, güzel sanatlar liselerindeki aktif olarak sahnede performans sergilemiş olan lise öğrencilerinin müzikal performans kaygıları ile ailelerinin onlardan olan beklentileri arasındaki ilişkiyi saptamak amaçlanmıştır. Araştırma grubunu Düzce, Bolu ve Kırıkkale'deki Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümünde profesyonel olarak eğitim alan 180 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada müzik performansına yönelik kaygıyı belirlemek amacıyla "Müzikal Performans Kaygısı Ölçeği" ve ailelerin çocuklarına yönelik beklentilerini ölçmek üzere Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği'nin alt boyutlarından "Aile Beklentisi Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre; lise öğrencilerinin müzikal performans kaygıları ile aile beklentileri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır; fakat anlamlıya yakın bir eğilim gözlenmiştir. Çalışmanın bulgularına göre; Lise öğrencilerinin ailelerinin beklentileri ve müzikal performans kaygıları ile okulları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Lise öğrencilerin ailelerinin beklentileri ve müzikal performans kaygıları ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamasına karşın kız öğrencilerin ailelerinin beklentileri anlamlı düzeyde farklılığa eğilimlidir. Aile beklentisi ile yaş arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır, ancak anlamlıya yakın eğilimdedir. Müzikal Performans Kaygısı Ölçeği ile yaş arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Lise öğrencilerinin sınıf düzeyleri ile aile beklentisi arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur. Çalışmalara göre sınıf düzeyi düşük olan lise 9. Sınıf öğrencilerinin performans kaygıları daha yoğun hesaplanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müzikal Performans Kaygısı, Sahne Kaygısı, Aile Beklentisi

*Bu çalışma Dr. Özcan Özbek yönetimindeki Nurcan Bahadır'ın yayınlanmış Ergenlerin Müzikal Performans Kaygısı ile Ailelerinin Beklentileri Aarasındaki İlişki adlı yüksek lisans tezinden yararlanılarak yazılmıştır.

¹ Marmara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı, nrcnbhdr(at)gmail.com

² Dr. Marmara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı, ozc.ozbek(at)hotmail.com

THE RELATIONSHIP OF PERFORMANCE ANXIETY AND FAMILY EXPECTATIONS OF ADOLESCENTS

ABSTRACT

In this research, it is aimed to designate the relationship between musical performance anxiety and family expectation of fine arts high school students who has performed actively on stage. The study group is included of 180 students, who receive Professional education in Düzce, Bolu and Kırıkkale. "Music Performance Anxiety Scale" to designate the family expectations are used in the research. According to the results, there is not any significant relationship between the musical performance anxiety and family expectations of high school students, though the inclination of the results is towards the positive significance. There is also any significant relationship between musical performance anxiety and family expectation, and the type of high school they have graduated from. Although there is not a significant relationship between performance anxiety and the family expectations, and the gender, the families of girls are nearly reach the statistical significance. There is a significant relationship between the grade levels and family expectations of the high school students. The results also revealed that the performance anxiety of the 9th grade students, whose grade level is lower, is more intense than the other grades participated in the study group.

Keywords: Musical Performance Anxiety, Stage Anxiety, Family Expectations.

1.GİRİŞ

Ergenlik dönemi, hızlı anatomik, fizyolojik ve psikolojik değişikliklerin olduğu, çocuklukla yetişkinlik arasında bir köprü olan, kendine özgü özellikleri ve sorunların yaşanmasına elverişli olan bir geçiş çağıdır (Üstün, 1990). Dünya Sağlık Örgütü, 10-19 yaş grubunu "ergen", 10-24 yaş grubunu "genç insan" olarak tanımlamaktadır. Genç nüfusun yoğunluğu ülkemizde yüksektir. Dünya'da genç nüfusa bakıldığında, 20 yaş altı nüfusun oranı Fransa, İngiltere, İtalya gibi ülkelerde % 8 iken, Türkiye'de % 36.4'tür (Yörükoğlu, 1985, s.27-28).

Ergenlik gelişimin stresli bir dönemi olarak ifade edilir. Bu dönemde ergenler hem fiziksel hem de zihinsel gelişim ve değişim yaşarlar. Ailede sorunlar, arkadaşlarla sorunlar, sevgili ile sorunlar, arkadaş grubunun değişmesiyle okula değişen bakış açısı, eğitimden istekler ve beklentiler, okul ve kariyer hakkında sürekli değişen fikirler bu değişimlerdendir (Kevenk, 2003).

Bireyler farklı sosyal durumlarda rahatsızlık yaşayabilirler. Bu durumların dağılımı, oldukça önemli olandan, çok sıradan ve önemsiz gibi görünen günlük etkileşimlere doğru genişleyebilir. İnsanlar iş görüşmelerinde, randevularında, daha yüksek mevkideki kişilerle olan etkileşimlerinde, topluluk karşısında gösteri ya da konuşma yapma, bir toplantıya katılma, rastlantı sonucu yabancılarla konuşmaya girme gibi durumlarda sıkıntı yaşayabilirler. Bu sıkıntı bazen, sosyal etkileşimlere girmekten hoşlanma düzeylerinde sadece bir azalma biçiminde yaşanırken; bazen de sosyal durumlarda olağan performansın gösterilmesini engelleyecek kadar yoğun kaygı yaşama ve bu durumlardan ısrarla kaçınma biçiminde de olabilir (Leary ve Kowalski, 1995).

Müziyenler de kaygı yaşamaktadırlar. Müzikal Performans Kaygısı performanstan önce iyice artmaktadır, titreme, terleme ve gerilme yaşandığı kadar, bazı koşullar altında odaklanma ve dikkat gibi bilişsel süreçlerde etkilenmektedir. Örneğin performans kaygısı yaşandığında gerçeklik duygusu bile değişmektedir (Kirchner, 2003).

Müzikal performans becerileri, algıya dayalı diğer karmaşık motor beceriler ile birlikte, giderek artan bir biçimde organizasyon becerisi gerektirmektedir. Uzun süre çalışılan motor beceriler giderek otomatikleşerek zaman geçtikçe daha az dikkat gerektirmektedirler. Dikkat ve motivasyon giderek bu dar odaklanmadan uzaklaşır ve daha kapsamlı teknikleri, anlamların ve stilin gereksinimlerini karşılar hale gelir. Fakat bir engelleme ile karşılaşıldığında kaslar olduğundan daha da gerginleşerek kesin ve pürüzsüz hareketlerin yapılmasını imkânsız kılar. İcracı hareketlere

yoğunlaşmaya başlayınca, müzikal gereksinimlerden uzaklaşır ve çalışma daha mekanik hale gelmeye başlar (Plott, 1986).

Sosyolojide en küçük toplumsal kurum olarak tanımlanan aile, insan hayatında önemli bir yere sahiptir. Çakıcı'ya (2006) göre bireylerin ruh ve beden sağlığı için gerekli sevgi, şefkat ve bakımı bulabilecekleri en doğal ortam aile ortamıdır. Yaşamdan doyum sağlama, işlevlerini etkili bir biçimde yerine getirme ve yaşanan topluma uygun bir birey olarak yetişme önce aile çevresinde sağlanmaktadır.

Aile fizyolojik, ekonomik, kültürel ve toplumsal olarak çocuk ve ergenin ruhsal gelişimini ve davranışlarını biçimlendirip yönlendiren, insan yaşamında doğumdan önce başlayan ve hayatın sonuna kadar etkisini sürdüren bir kurum olduğunu düşünebiliriz. Ergenin çocukluk döneminden itibaren ailede anne-babanın çocuğa karşı tutum ve davranışları, çocuğun gelecekteki yaşantısı açısından önemli olduğu kadar, çocuğa ailenin bir üyesi olduğu bilincini de aşılama ve topluma uyumun temelini atmaktadır. Aynı zamanda ergen ailede bir birey olarak sosyal deneyimlerini edinmekte, tercihler yapmakta ve kararlarda etkin rol alarak karar vermeyi de öğrenmektedir (Bilen, 1983 s.142-144).

İnsan türünün devamını sağlama amacı taşıyan aile, bireylerinin fiziksel ihtiyaçlarını karşılama, onları eğitme, koruma, sahip olduğu değerleri aktarma ve yeni bireylerin sosyalleşmesini sağlama işlevleri olan bir kurum görünümünü taşımaktadır. Ailenin geçirdiği süreç ve aile içi ilişkilerin boyutları sebebiyle bu işlevler değişim gösterse de temelde ailenin işlevleri psikolojik, biyolojik ve ekonomik işlevler olarak gruplanabilir (Akar, 2002). Ailenin, sözü edilen bu işlevleri yerine getirmesi veya getirme çabası içerisinde olması, bireylerin bir anlamda en önemli ihtiyaçlarının ailede karşılandığının bir göstergesi olarak yorumlanabilir. Aile ve toplumdaki artan başarı beklentisi, öğrenciler üzerinde baskı oluşturmakta ve performans kaygılarını yükseltmektedir.

Ergenlikle ilgili araştırma ve kuramları etkili olan bir başka bilim adamı da Erik Erikson'dur (1959). Erikson, insanın psikolojik gelişmesini sekiz evrede tanımlamış ve ergenliği bunların beşincisine denk gelen bir "kimlik arama" evresi olarak anlatmıştır. "Ben kimim, nereden geliyorum, nereye gidiyorum?" gibi sorularla boğuşan ergen için bu soruları yanıtlamak ailenin yokluğu ya da toplumsal düzensizlikle birlikte daha da zorlaşacaktır. Erikson, bu kimlik arama ve bulma sürecinde yaşıt grubunun etkilerine ve ilk aşklara da dikkat çeker. Ona göre, bu tür akran ilişkileri sosyal rolleri denemek ya da insanın kendini sınaması açısından önemlidir. Erikson'un Hall'dan farklı olarak üzerinde durduğu nokta, ergenliğin her birey tarafından aynı biçimde deneyimlenmediğidir. Ayrıca Erikson Toplumsal ya

da ailesel rolleri farklılaşan ergenlerde kimlik arayış ve bulma süreçlerinin de farklı gelişeceğini ileri sürmüştür.

Ergenlik dönemi belirtilerinin kültürlere göre farklılaşması üzerine yapılan çalışmalar mevcuttur. Kültürel antropoloji de sosyolojiye benzer biçimde ergenliğin yalnızca biyolojik temellerle açıklanamayacağını ve bunu Batı toplumları dışındaki ergenlik deneyimlerinin nasıl, nelere bağlı olarak farklılaştığını anlatarak yapmaktadır. Örneğin Mead (1928), Samoa'daki çocuk ve ergenleri anlatırken, ani kimlik ya da sorumluluk değişiklikleriyle karşılaşmadığını söylemiştir.

Kaygının en çok benzetildiği ya da karıştırıldığı kavram korku kavramıdır. Korku kavramı kaygıdan farklıdır. "...düşmanı belli olduğundan yenmesi nispeten kolay olan korku duygusu, benliğimiz gelişip insan olmamızın sonucu olarak yerini düşmanı belli olmadığından yenmesi de zor olan kaygı duygusuna bırakır" (Dağ, 1999, s. 188). Neden korktuğumuzu biliriz ama neden kaygı duyduğumuzu çoğu zaman bilemeyiz. Korkularımızda somut bir tehlike varken kaygının böyle bir kaynağından bahsedilemez. Kaygı kavramı korku kavramından, nesnesi belli olmadığı için farklılaşır (Budak, 2002, s. 437).

Kişi kaygı duyuyorsa bu durum yaşadığı çevreden aldığı dönütlerle de ilgili olabilir. Ayrıca kaygıyı özgüven eksikliği de meydana çıkarabilir. "Bireyin kendi değeri hakkındaki yargısı" (Bandura, 1997) olarak tanımlanan özgüvenin mevcut durumu çoğunlukla büyüüp olgunlaşılacak psikolojik ortamın sonucudur. Bu ortamda başka herhangi bir faktörden çok, diğer insanlar büyük etkiye sahiptir (Napoli vd, 1992: 59).

Valentine (2003, s. 168) performans kaygısının yaş ve deneyim ile azaldığını ancak bunun sebebinin net olmadığını belirtmektedir. Yaş ve deneyimin müzik performans kaygısı üzerindeki etkisi ile ilgili iki yönde de araştırma sonuçlarına rastlanmaktadır.

Müzikal Performans kaygısı olarak da bilinen sahne korkusu, toplumda pek çok müzisyenin hayatlarının bir bölümünde karşılaştıkları ya da tüm hayatları boyunca karşılaşmak zorunda kaldıkları, oldukça yıldıracı ve hatta bir kariyeri sonlandırabilecek kadar da önemli bir sorundur. Bu nedenle lisede okuyan müzik öğrencilerinin MPK'da, ailelerinin onlardan beklentilerinin önemli ölçüde etkili olabileceği düşünülmektedir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, güzel sanatlar lisesi müzik bölümündeki ergenlik dönemindeki öğrencilerin ailelerinin beklentileri ile arasındaki ilişkilerin incelenmesi amaçlandığından, betimsel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın amacına yönelik olarak “Lise Öğrencileri İçin Müzikal Performans Kaygısı Ölçeği” ve Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği’nin alt boyutlarından “Aile Beklentisi Ölçeği” İlişki analizi ile devam edilmiştir.

2.2. Evren Örnekleme

Araştırmanın evrenini Türkiye’deki profesyonel ve amatör müzisyenler, Araştırmanın örneklemini ise Bolu Güzel Sanatlar Lisesi, Düzce Güzel Sanatlar Lisesi ve Kırıkkale Güzel Sanatlar Lisesi 9, 10, 11 ve 12. Sınıflarda öğrenim gören sahnede canlı performans sergilemiş, topluluk önünde çalgı (ya da şan) İle deneyim yaşamış olan kısaca MPK’ndan mustarip olma ihtimali dahilindeki müzik bölümü öğrencilerinden oluşmaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Bu bölümde ergenlerin müzikal performans kaygıları ile ailelerinin beklentileri arasındaki ilişkiyi bilimsel veriler halinde sunmamızda kullanılan konuyla ilgili kullanılan iki ölçek hakkında bilgilere yer verilmiştir.

2.3.1. Lise Öğrencileri İçin Müzikal Performans Kaygısı Ölçeği

Çalışma Grubu

Doğan (2013) tarafından oluşturulan bu ölçeğin kullanım örneklemini Malatya, Muğla, Çankırı, Uşak, Kütahya, Kastamonu, İzmir, Çanakkale, Hatay, Eskişehir, Adana, Trabzon ve Bolu illerindeki Güzel Sanatlar ve Spor Liselerinin Müzik bölümlerinde öğrenim gören 546 müzik bölümü öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğrenciler 2011-2012 Eğitim öğretim yılında Bahar döneminde adı geçen okullarda öğrenim görmekte olan öğrenciler arasından performans deneyimi yaşamış 10.-11.- 12. sınıf öğrencileridir. Çalışma grubu 185’i erkek, 361’i kızdan oluşmuştur.

İşlem

Bu ölçek için öncelikle MPK ve Sosyal Kaygı alanın yapılan araştırmalar incelenmiş ve 33 maddelik bir madde havuzu oluşturulmuştur. Ardından söz konusu bu maddeler psikolojik danışmanlık ve rehberlik ile Müzik Öğretimi alanlarında uzman olan 3 öğretim üyesine incelenmiş ve yapılan değerlendirmeler sonucunda 33 maddelik ölçek ile pilot uygulama yapılmıştır. 33 madde 48 kişilik bir pilot gruba uygulanmış ve çıkartılması gereken herhangi bir madde bulunmamıştır. 33 madde 5 basamaklı Likert bir dereceleme ölçeği (“0” hiçbir zaman, “1” Çok az, “2” Ara sıra, “3” Sık sık ve “4” Her zaman) şeklinde yazılmış ve bu maddeler üzerinde geçerlik ve güvenilirlik analizleri gerçekleştirilmiştir (Doğan, 2013, s.71)

Lise Öğrencileri için Müzik Performans Kaygısı Ölçeği'nin (LÖMPKÖ) geçerlik çalışması olarak yapı geçerliği kapsamında açımlayıcı faktör analizi (AFA) yapılmıştır. LÖMPKÖ'nün güvenilirliği Cronbach Alpha iç tutarlılık yöntemi, alt-üst 72 grup incelemesi ve test tekrar yöntemleri ile incelenmiştir. Geçerlik ve güvenilirlik analizleri için SPSS 11.5 ve Lisrel 8.54 programları kullanılmıştır.

Yapı Geçerliği

LÖMPKÖ'nün yapı geçerliğini incelemek için yapılan AFA'da öncelikle bütün maddeler arasında korelasyon matrisi incelenerek önemli oranda anlamlı korelasyon olup olmadığına incelenmiş ve faktör analizinin yapılabilmesi için uygun anlamlı ilişkilerin olduğu saptanmıştır.

Güvenirlik Çalışması

Ölçeğin güvenilirliğini belirlemek için ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı, düzeltilmiş madde-toplam korelasyonu ve testin toplam puanlarına göre oluşturulan alt %27 ve üst %27'lik grupların madde ortalama puanları arasındaki farkların sınanması için ilişkisiz t-testi kullanılmıştır.

2.3.2. Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği (ÇBMÖ)

Frost ve diğerleri (1990) tarafından öğrencilerin mükemmeliyetçilik eğilimlerini belirlemek amacıyla geliştirilmiş olan ölçeğin Türkçe uyarlama çalışmaları: Mısırlı-Taşdemir (2004) tarafından yapılmıştır. Ölçek, Likert tipinde 1-5 arası derecelendirme ile (1) Kesinlikle katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Kararsızım, (4) Katılıyorum, (5) Kesinlikle katılıyorum cevaplarına karşılık gelecek şekilde düzenlenmiştir.

Frost ve diğerlerine (1990) göre mükemmeliyetçilik altı alt özelliğten oluşan çok boyutlu bir yapıdır. Türkçe uyarlama çalışmasında 35 madde 6 faktör altında toplanmıştır. Ölçek örneklem grubuna uygulandıktan sonra geçerlik yöntemi olarak faktör analizine tabi tutulmuştur. Faktör analizi SPSS FACTOR (SPSS/WINDOWS) ile gerçekleştirilmiştir. Daha sonra örneklem uygunluğu ve Sphericity testleri gerçekleştirilmiştir. KMO Örneklem Uygunluk katsayısı .84 olarak bulunmuştur. Barlett Sphericity ise 4961.42 ile .001 düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Altı faktör için faktör yüklemeleri: "Düzen" (.63- .82). "Hatalara Aşırı İlgi" (.31-.70). "Davranışlardan Şüphe" (.40-.68) "Aile Beklentileri" (.55-.73). "Ailesel Eleştiri" (.41-.68). "Kişisel Standartlar" (.44-.62). Genel ve alt ölçekler için belirlenen güvenilirlik katsayıları .63 ile .87 arasında ortaya çıkmıştır. Testin genel güvenilirlik katsayısı .83 olarak hesaplanırken; Düzen için .87, Hatalara aşırı ilgi için .77, davranışlara şüphe için .61, Aile Beklentileri için .71., Ailesel Eleştiri için .65 ve Kişisel Standartlar için .63 olarak bulunmuştur. Testin yarıya bölme güvenilirlik katsayısı ise .80 olarak hesaplanmıştır.

Ölçek hakkındaki detaylı bu bilgiler ve "Ergenleri Müzikal Performans Kaygıları ile Ailelerinin Beklentileri Arasındaki İlişki" tez başlığı doğrultusunda tezin konusu ile ilgili olan çok boyutlu mükemmeliyetçilik ölçeğinin altı alt bölümünden sadece "Aile Beklentileri" alt başlığını kullanmak uygun görülmüştür. "Aile Beklentileri" alt başlığı beş alt maddeden oluşmaktadır.

2.4. Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması aşamasında, ölçeklerin uygulanacağı kurumlar belirlenmiştir. İlgili 3 farklı şehirdeki Güzel Sanatlar Lisesi'nden izinler alınmıştır.

Ölçeklerin uygulanacağı bir kurumda uygulama yüz yüze gerçekleştirilmiş, ulaşılamayan kurumlara, ölçekler kargo ile yollanmıştır. Ölçek yollanan kurumların bölüm başkanları uygulayıcı olarak belirlenmiş, ölçeklerin sağlıklı bir ortamda uygulanması konusunda bilgilendirilmişlerdir.

Verilerin toplanması, 6 ay sürmüştür. Bu sürenin sonunda veri girişleri tamamlanarak, veriler istatistik işlemler için uygun hale getirilmiştir.

2.5. Verilerin Çözümlemesi

İstatistiksel çözümlemelere geçmeden önce, demografik değişkenler gruplandırılmış ardından uygulanan ölçekler puanlandırılmıştır. Daha sonra elde edilen verilerin istatistiksel çözümlenmesi bilgisayar ortamında gerçekleştirilmiştir.

Bu aşamada, araştırma grubunu oluşturan müzisyenlerin demografik özelliklerini betimleyici frekans ve yüzde dağılımları çıkarılmış, sonra ölçeklerin toplam ve alt boyut puanları için, ss, SHx değerleri saptanmıştır. Öte yandan, karşılaştırma analizleri için yeterli dağılımın oluşmadığı değişkenler için anlamlı birleştirmelerle gruplar birleştirilmiştir. Bu bağlamda: x

1. Örneklem grubunu oluşturan ergenlik dönemindeki müzisyenlerin MPK ile Ailelerinin Beklentilerinin Arasındaki İlişkinin anlamlı bulunup bulunmadığının hesaplanmasında, Pearson Çarpım Moment Korelasyon analizi,

2. Lise Öğrencileri İçin Müzikal Performans Kaygısı Ölçeği ile Aile Beklentisi Ölçeği' nin normal dağılımlı bir seride üç ve daha fazla bağımsız ortalama arasındaki farkın anlamlılığını hesaplanmasında tek yönlü varyans analizi (ANOVA),

3. Okullara göre Aile Beklentisi farkının anlamlılığını hesaplanmada tek yönlü varyans analizi (ANOVA),

4. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre Aile Tutumu Ölçeği puanları arasındaki farkın hesaplanmasında İlişkisiz Grup t testi,

5. Öğrencilerin yaş, sınıf, düzeylerine göre Aile Tutumu Ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığının hesaplanmasında Tek Yönlü Varyans Analizi testi,

6. Öğrencilerin sınıf düzeylerine göre Aile Tutumu Ölçeği puanları arasındaki farklılığın anlamlı olup olmadığının hesaplamada yapılan İlişkisiz Grup t testi,

7. Öğrencilerin çalgı türlerine göre (Yaylı Çalgı, Gitar, Üflemeli Çalgı ve Türk Müziği çalgısı öğrencilerinin) Aile Beklentisi Ölçeği puanları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını hesaplamak için denek azlığı nedeniyle Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır.

3. BULGULAR ve YORUM

Tablo 3.1. Örneklem Grubundaki Öğrencilerin Okullarına Göre Frekans ve Yüzde Dağılımı

<i>Okul Adı</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Bolu AGSL	69	38.3
Düzce AGSL	44	24.4
Kırıkkale AGSL	67	37.2
<i>Toplam</i>	180	100.0

Örneklem grubunda bulunan 180 öğrencinin 69'u Bolu Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi, 44'ü Düzce Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ve 67'si Kırıkkale Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi öğrencisidir. Oranları düşünüldüğünde; örneklem grubunun %38.3'ü Bolu Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi, %24.4'ü Düzce Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ve %37.2'si Kırıkkale Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinden oluşmaktadır.

Tablo 3.2. Örneklem Grubundaki Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımı

<i>Cinsiyet</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Kız	114	63.3
Erkek	66	36.7
<i>Toplam</i>	180	100.0

Örneklem grubunda bulunan 180 öğrencinin 114'ü Kız, 66'sı Erkektir. Bu öğrencilerin %63.3'ü Kız öğrencilerden, %36.7'si Erkek öğrencilerden oluşmaktadır.%23.3'ü 14-15 yaş, %59.4'ü 16-17 yaş ve %37.2'si 18-20 yaş düzeyindeki öğrencilerden oluşmaktadır.

Tablo 3.3. Örneklem Grubundaki Öğrencilerin Çalgılarına Göre Frekans ve Yüzde Dağılımı

<i>Çalgı Türü</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Yaylı Çalgı	111	61.7
Gitar	13	7.2
Üflemeli Çalgı	19	10.6
Türk Müziği Çalgısı	37	20.6
<i>Toplam</i>	180	100.0

Örneklem grubunda bulunan 180 öğrencinin 111'i Yaylı çalgı, 13'ü Gitar, 19'u Üflemeli çalgı ve 37'si Türk Müziği çalgısı öğrencisidir. Oranları düşünüldüğünde; örneklem grubunun %61.7'si Yaylı çalgı, %7.2'si gitar, %10.6'sı Üflemeli çalgı ve %20.6'sı Türk Müziği çalgısı öğrencilerinden oluşmaktadır.

Tablo 3.4. Aile Tutumu ve Performans Kaygısı Ölçekleri Puanları Arasında Yapılan Korelasyon Sonuçları

<i>Ölçekler</i>	<i>n</i>	<i>R</i>	<i>p</i>
ABÖ & MPKÖ	180	0.14	0.061

Kısaltmalar: ABÖ: Aile Beklentisi Ölçeği, MPKÖ: Müzikal Performans Kaygısı Ölçeği

Aile Beklentisi Ölçeği ve Performans Kaygısı Ölçeğinden örneklem grubunca alınan puanlar arasında Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı $r=0.14$ olarak bulunmuştur ($p>0.05$). Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı değeri için p değerinin 0.06 bulunması sonucun istatistiksel olarak anlamlı olmadığını ancak anlamlılık eğiliminde olduğunu göstermektedir.

Tablo 3.5. Okullara Göre Tüm Ölçek Puanları Arasında Yapılan Tek Yönlü Varyans Testi Sonuçları

<i>Ölçek</i>	<i>Değişim Kaynağı</i>	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>sd</i>	<i>Ort.</i>	<i>Kareler</i>	<i>f</i>	<i>P</i>
ABÖ	Gruplar Arası	108.65	2		54.33		
	Gruplar İçi	3193.01	177		18.04	3.01	0.05
	Toplam	3301.66	179				
MPKÖ	Gruplar Arası	386.26	2		193.13		
	Gruplar İçi	37159.6	177	5	209.94	15.48	0.40
	Toplam	37545.9	179	1			

Örneklem grubunda bulunan öğrencilerin okullarına göre Aile Tutumu Ölçeği puanları arasında yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($F=3.01$, $p=0.05$). Ancak anlamlılık değerinin 0.05 olması farklılığın basit doğrusal korelasyonun anlamlılık eğilimi aile tutumu yönünde olduğunu göstermektedir.

Öğrencilerin okullarına göre Performans Kaygısı Ölçeği puanları arasında yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($F=15.48$, $p>0.05$).

Tablo 3.6. Örneklem Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Yapılan İlişkisiz Grup t Testi Sonuçları

Ölçek	Cinsiyet	n	Ortalama	S.S.	t	sd	p
ABÖ	Kız	114	17.41	4.36	1.73	2	0.084
	Erkek	66	18.55	4.11			
MPKÖ	Kız	114	38.87	15.14	1.64	1	0.103
	Erkek	66	35.35	13.09			

Örneklem grubunda bulunan öğrencilerin cinsiyetlerine göre Aile Tutumu Ölçeği puanları arasında yapılan İlişkisiz Grup t testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($t=1.73$, $p>0.05$). Ancak anlamlılık değerinin 0.05-0.10 aralığında olması farklılığın anlamlılık eğiliminde olduğunu göstermektedir.

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre Performans Kaygısı Ölçeği puanları arasında yapılan İlişkisiz Grup t testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($t=1.64$, $p>0.05$).

Tablo 3.7. Yaş Düzeylerine Göre Ölçek Puanları Arasında Yapılan Tek Yönlü Varyans Testi Sonuçları

Ölçek	Değişim Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Ort.	Kareler	f	p
ABÖ	Gruplar Arası	104.72	2		52.36	2.90	0.058
	Gruplar İçi	3196.94	177		18.06		
	Toplam	3301.66	179				
MPKÖ	Gruplar Arası	603.69	2		301.85	1.45	0.238
	Gruplar İçi	36942.2	177		208.71		
	Toplam	37545.9	179				

Kısaltmalar: ABÖ: Aile Beklentisi Ölçeği, MPKÖ: Müzikal Performans Kaygısı Ölçeği

Örneklem grubunda bulunan öğrencilerin yaş düzeylerine göre Aile Tutumu Ölçeği puanları arasında yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($F=2.90$, $p>0.05$). Ancak anlamlılık değerinin 0.06 olması farklılığın anlamlılık eğiliminde olduğunu göstermektedir.

Öğrencilerin yaş düzeylerine göre Performans Kaygısı Ölçeği puanları arasında yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($F=1.45$, $p>0.05$).

Tablo 3.8. Sınıf Düzeylerine Göre Ölçek Puanları Arasında Yapılan Tek Yönlü Varyans Testi Sonuçları

<i>Ölçek</i>	<i>Değişim Kaynağı</i>	<i>Kareler Toplamı</i>	<i>sd</i>	<i>Ort.</i>	<i>Kareler</i>	<i>f</i>	<i>p</i>
ABÖ	Gruplar Arası	192.59	3		64.20	3.63	0.014
	Gruplar İçi	3109.07	176		17.67		
	Toplam	3301.66	179				
MPKÖ	Gruplar Arası	305.88	3		101.96	0.48	0.695
	Gruplar İçi	37240.0	176		211.59		
	Toplam	37545.9	179				

Örnekleme grubunda bulunan öğrencilerin sınıf düzeylerine göre Aile Tutumu Ölçeği puanları arasında yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=3.63, p<0.05$). Hangi gruplar arasında farklılık olduğunu sınamak üzere İlişkisiz Grup t testi tekniği kullanılmıştır. Öğrencilerin sınıf düzeylerine göre Performans Kaygısı Ölçeği puanları arasında yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi testi sonucunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($F=0.48, p>0.05$).

Tablo 3.9. Örneklem Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre Yapılan İlişkisiz Grup t Testi Sonuçları

<i>Sınıf</i>	<i>N</i>	<i>a</i>	<i>Ortalama</i>	<i>S.S.</i>	<i>t</i>	<i>sd</i>	<i>p</i>
9. Sınıf	43		18.79	4.45	1.99	84.56	0.050
10. Sınıf	45		16.98	4.09			
9. Sınıf	43		18.79	4.45	0.02	86.59	0.985
11. Sınıf	53		18.77	4.10			
9. Sınıf	43		18.79	4.45	2.44	79.87	0.017
12. Sınıf	39		16.46	4.20			
10. Sınıf	45		16.98	4.09	2.17	93.52	0.033
11. Sınıf	53		18.77	4.10			
10. Sınıf	45		16.98	4.09	0.57	79.65	0.571
12. Sınıf	39		16.46	4.19803			
11. Sınıf	53		18.77	4.09804	2.64	80.91	0.010
12. Sınıf	39		16.46	4.19803			

Örneklem grubunda bulunan öğrencilerin sınıf düzeylerine göre Aile Tutumu Ölçeği puanları arasında yapılan İlişkisiz Grup t testi sonucunda;

9. ve 10. Sınıf öğrencilerinin Aile Tutumu Ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($t=1.99$, $p=0.05$). Ancak anlamlılık değerinin 0.05 olması farklılığın anlamlılık eğiliminde olduğunu göstermektedir. 9. Sınıf öğrencilerinin ailelerinin tutumları daha yüksek düzeyde olma eğilimindedir.

9. ve 11. Sınıf öğrencilerinin Aile Tutumu Ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($t=0.02$, $p>0.05$).

9. ve 12. Sınıf öğrencilerinin Aile Tutumu Ölçeği puanları arasında, 9. Sınıf öğrencilerinin aileleri lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($t=2.44, p<0.05$).

10. ve 11. Sınıf öğrencilerinin Aile Tutumu Ölçeği puanları arasında, 11. Sınıf öğrencilerinin aileleri lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($t=2.17, p<0.05$).

10. ve 12. Sınıf öğrencilerinin Aile Tutumu Ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($t=0.57, p>0.05$).

11. ve 12. Sınıf öğrencilerinin Aile Tutumu Ölçeği puanları arasında, 11. Sınıf öğrencilerinin aileleri lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($t=2.64, p<0.05$).

Tablo 3.10. Çalgı Türüne Göre Yaratıcılık Puanları Arasında Yapılan Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Ölçek	Sınıf	<i>n</i>	Sıralamalar Ortalaması	Ki Kare (<i>sd</i> =3)	<i>p</i>
ABÖ eli	Yaylı	111	90.50	3.37	0.338
	Gitar	13	79.92		
	Üflem	19	77.00		
	Türk Müz.	37	101.14		
MPKÖ eli	Yaylı	111	87.04	5.84	0.120
	Gitar	13	98.92		
	Üflem	19	116.03		
	Türk Müz.	37	84.81		

Örnekleme grubunda bulunan öğrencilerin çalgı türlerine göre (Yaylı Çalgı, Gitar, Üfleli Çalgı ve Türk Müziği çalgısı öğrencilerinin) Aile Tutumu Ölçeği puanları arasında yapılan Kruskal-Wallis testi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($\chi^2=3.37, p>0.05$).

Öğrencilerin çalgı türlerine göre Performans Kaygısı Ölçeği puanları arasında yapılan Kruskal-Wallis testi sonucunda anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($\chi^2=5.84, p>0.05$).

4. SONUÇLAR

4.1.Yargı

Araştırmanın birinci amacı ile ilgili analizlerin sonuçlarına göre Güzel Sanatlar Lisesi'ndeki öğrencilerin Aile Beklentisi ile Müzikal Performans Kaygısı Ölçekleri Puanları arasındaki korelasyonu anlamlı olarak bulunmamıştır, fakat anlamlıya çok yakın değer aldığı görülmüştür.

Araştırmanın ikinci amacı ile ilgili analizlerin sonuçlarına göre Güzel Sanatlar Lisesi'ndeki öğrencilerin okulları ile Aile Beklentisi Ölçeği puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır; fakat anlamlılık değeri olması farklılığın anlamlılık eğiliminde olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin okullarına göre Müzikal Performans Kaygısı Ölçeği puanları arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Araştırmanın üçüncü amacı ile ilgili analizlerin sonuçlarına göre Aile beklentisi ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır fakat kız öğrencilerin ailelerini beklentileri anlamlıya yakın bir eğilim göstermiştir. Cinsiyet ile Müzikal Performans Kaygısı Ölçeği arasında ise anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.

Araştırmanın dördüncü amacı ile ilgili analizlerin sonuçlarına göre Aile beklentisi ile yaş arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır, ancak anlamlıya yakın eğilimdedir. Müzikal Performans Kaygısı Ölçeği ile yaş arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.

Araştırmanın beşinci amacı ile ilgili analizlerin sonuçlarına göre aile beklentisi ile sınıf düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Buna göre yapılan yeni bir testte ise 9. ve 10. Sınıf öğrencilerinin Aile Beklentisi Ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Ancak anlamlılık değerinin 0.05 olması farklılığın anlamlılık eğiliminde olduğunu göstermektedir. 9.

Sınıf öğrencilerinin ailelerinin beklentileri daha yüksek düzeyde olma eğilimindedir. Müzikal Performans Kaygısı ile sınıf düzeyinde ise anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.

Araştırmanın beşinci amacı ile ilgili analizlerin sonuçlarına göre Aile beklentisi ile çalgı arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Müzikal Performans Kaygısı ile çalgı arasında ise anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Öneriler

Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

1. Müzisyenler performanstan önce aileleri ile kaygılanabilecekleri noktaları detaylıca konuşmaları faydalı olabilir.
2. Aile beklentisi ve MPK için okullarda öğretmenler tarafından müzik öğrencilerine bilgiler verilmelidir.
3. Başta kız öğrenciler olmak üzere neden performans kaygısı duyduklarını öğrencilerin kendi kendilerine sormaları ve yanıtlarını detaylıca değerlendirmeleri olası MPK'nin hafiflemesine yardımcı olabilir.
4. Küçük yaştaki müzisyenlere daha deneyimli yaşça büyük müzisyenlerle performans sergileme imkânı verilerek deneyim kazanmaları sağlanmalıdır.
5. Sınıf düzeyi farklı olan benzer çalgıları çalan öğrenciler için de karma konserler ile alt sınıf düzeyi öğrencilerin okula alışmaları açısından ve performans esnasındaki korku ve kaygılarını azaltabilmeleri için etkinlikler düzenlenebilir.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

1. Bulgulara göre lise müzik öğrencilerin MPK ile Ailelerinin Beklentileri arasındaki ilişki anlamlıya yakın bulunduğundan ötürü, örneklem grubunu daha geniş tutmaya özen gösterilmesin bir sonraki araştırmalar için daha verimli olacağı düşünülmektedir.

2. MPK ve Aile Beklentisi Ölçeği puanları ile okul arasında anlamlı bir farklılık bulunmamasından dolayı çalışmanın yapıldığı 3 Güzel Sanatlar Lisesi dışında okullar için detaylı bilgi ve tez konusunun genişletilmesi açısından farklı bölgelerdeki benzer eğitim veren okullarda yeni çalışmalar gerekli olabilir.
3. Cinsiyete göre MPK ve aile beklentisi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamasına rağmen bazı çalışmalarda kız öğrencilerin MPK'nın daha yoğun olduğu gözlenmiştir. Kız öğrencilerin özellikle aile desteği ile kendilerini ifade etme olanakları sağlanmalıdır.
4. Yaşa göre MPK ve aile beklentisi arasında anlamlı bir farklılık bulunmamasına rağmen bazı çalışmalarda yaşa bağlı deneyimin de arttığı için MPK'de azalma olabileceği düşünülmektedir. Müzisyenler için farklı yaş grupları ile MPK arasındaki ilişki detaylı ve geniş örneklem grubuyla incelenmelidir.
5. Sınıf düzeyine göre MPK arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Aile beklentisi ile sınıf düzeyinde ise anlamlı bir farklılık bulunduğu için başka eğitim kademelerinde de benzer çalışmalar yapılabilir.
6. Çalgı türlerine göre MPK ve aile beklentisi arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Fakat çalışmanın yapıldığı okullardaki çalgı eğitimi daha çok Batı Müziği ve Türk Müziği odaklıdır. Caz vb müzik türlerine ait eğitim veren kurumlarda da çalgı farklılığı ve müzik türüne göre yeni çalışmalar yapılabilir.

Bu tür karşılaştırmaya yönelik araştırmaların yapılması, bu araştırmanın devamında yapılacak yeni çalışmalar olarak araştırmacılara önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Akar, İ. (2002), "Aile İçi İlişkilerin Değişiminde Televizyonun Etkisi", (Dumlupınar Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi), Kütahya.
- Bandura, A., (1997). Self-efficacy, the exercise of control. New York: Freeman and Company.
- Bilen, M. (1983), Ailede Kurumlarda ve Toplumda Sağlıklı İnsan İlişkileri. 3.Baskı, s:142-144.
- Blos, P. (1962). On Adolescence: a psychoanalytic interpretation, New York: Free Press.
- Budak, S. (2000). Psikoloji Sözlüğü. (Birinci basım). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Çakıcı, S. (2006), "Alt ve Üst Sosyo-ekonomik Düzeydeki Ailelerin Aile İşlevlerinin, Anne-Çocuk İlişkilerinin ve Aile İşlevlerinin Anne-Çocuk ilişkilerine etkisinin incelenmesi"(Gazi Üniv. Eğitim Bilimleri Ens. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi), Ankara.
- Dağ, İ. (1999). Psikolojinin Işığında Kaygı. Doğu Batı Düşünce Dergisi. (6). 181-189.
- Doğan, U. (2013), " Ergenlerde Performans Kaygısını Yordayan Değişkenlerin Modellenmesi ve Buna Yönelik Psikoeğitim Programının İşlevselliği", Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Erikson, E. H. (1959). Identity in the Life cycle: Selected Papers, Psychological Issues Monographs, New York: International Universities Press.
- Freud, A. (1937). The Ego and the Mechanism of Defense, London: Hogarth Press.
- Frost, R. O., Marten, P., Lahart, C., & Rosenblate, R. (1990). The dimensions of perfectionism. Cognitive Therapy and Research, 14, 449-468.
- Gesell, A. Ilg, F.L. ve Ames, L.B. (1956). Youth: the Years from Ten to Sixteen, New York: Harper and Brothers.
- Herken, H., Özkan İ. (1998), "Sigara Alışkanlığı Ve Anne Baba Tutumu", Genel Tıp Dergisi, 8(2):85-89.
- Kevenk, F. R. (2003). The Influence of Gender and Level of Stres on the Coping Strategies of Adolescents. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Boğaziçi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Ens. İstanbul.
- Kirchner, J.M. (2002). Performance anxiety in solo piano playing. Yayınlanmamış doktora tezi, Temple University, Philadelphia, Pa.

- Leary, M.R. ve Kowalasky, R.M. (1995). *Social Anxiety*. London: The Guilford Press.
- Mead, M. (1928). *Coming of Age in Samoa*. New York: Blue Ribbon Books.
- Mısırlı-Taşdemir, Ö. (2004). “Üstün yetenekli çocuklarda mükemmeliyetçilik, sınav kaygısı, benlik saygısı, kontrol oda, öz-yeterlilik ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Napoli, V., Kilbride, J.M., and Tebbs, D.E., (1992). *Adjustment and growth in a chancing world*. Dördüncü basım. ABD: West Publishing Company.
- Plott, T.M., (1986). *An Investigation of the Hypnotic Treatment Of Music Performance Anxiety*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Knoxville: The University of Tennessee.
- Üstün B.(1990), “Ergenlik Donemi ve Aile İlişkileri,” *Türk Hemşireler Dergisi*, (3) 29-30.
- Valentine, E., (2003). *The fear of performance. Musical performance, a guide to understanding*. Ed. John Rink, 168-182. Londra: Cambridge University Press.
- Yörükoğlu A.(1985), "Gençlik Yılı Oturumu Açış Konuşması", *Türk Hemşireler Dergisi*. 35(2):27-28.